

У ПОЛТАВІ ВІДБУВСЯ СЕМІНАР З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

З метою підвищення кваліфікації працівників підрозділів охорони праці з 31 жовтня по 1 листопада 2018 року в місті Полтаві відбулася семінар-нарада, у якій взяли участь фахівці з охорони праці навчальних закладів, підприємств, установ та територіальних управлінь ДСНС України.

В ході семінару розглянуті нагальні питання щодо забезпечення безпеки праці в органах та підрозділах служби цивільного захисту, у тому числі стан виробничого травматизму, організація атестації робочих місць, порядок розслідування нещасних випадків, впровадження нормативно-правових та інженерних заходів, навчання правилам безпеки праці, а також питання підвищення ефективності профілактичної роботи, застосування заходів реагування та соціального забезпечення особового складу.

Семінар-нараду відкрив начальник відділу медико-біологічного захисту та організації медичного забезпечення управління захисту населення і територій Департаменту організації заходів цивільного захисту ДСНС України Віталій Маринюк, який

окреслив основні завдання, що сьогодні стоять перед службою охорони праці, а також звернув увагу на велику відповідальність усіх учасників у системі забезпечення належного рівня безпеки органів і підрозділів цивільного захисту.

Як було відмічено у виступах, невіршених питань ще дуже багато, проте перша проблема, яка розглядалася та яка, мабуть, хвилює всіх – це негативна тенденція, що склалася останніми роками стосовно професійних захворювань, а також травмування та загибелі особового складу при виконанні службових обов'язків.

«Сьогодні більшість професій не несе загрози для життя людини, професія ж рятувальника та пожежного, як була триста років тому небезпечною, такою вона і залишилася на сьогоднішній день. До речі, ця професія за всіма рейтингами входить у десятку найнебезпечніших у світі.

Наш особовий склад завжди працює в умовах колосальної фізичної та емоційної напруги, а також у мінливій та нестабільній обстановці, яку, до речі, практично неможливо спрогнозувати. При цьому рівень власної небезпеки перевищує будь-які допустимі стандарти. Пожежних та рятувальників щоденно викликають для роботи в екстремальних умовах не тільки на пожежі, а й на повені, землетруси, витокі хімічних речовин, дорожньо-транспортні пригоди, події на воді, порушення громадського порядку, промислові та авіаційні аварії.

Якщо взяти палаючу будівлю, то головне завдання пожежних – урятувати людей, що вони й роблять, при цьому цілісність конструкцій перебуває під реальною загрозою обвалення, а сходи майже завжди недоступні через бурхливий вогонь. Іноді пожежу можна ліквідувати за лічені години, а буває – декілька діб, іноді – плюс тридцять градусів, а буває і мінус тридцять. Тому у похилому віці більшість колишніх працівників страждає від серйозних захворювань, які вони отримали за час цієї роботи.

Проте не тільки у похилому віці наші працівники мають професійні хвороби, травмуються та гинуть під час гасіння пожеж або ліквідації аварій.

На жаль, за останні роки втрати особового складу дуже великі. Згадайте пожежу на БРСМ у Васильківському районі, скільки ми там назавжди залишили фахівців? Та пожежу на сміттєзвалищі у Львові.

Тому профілактика травматизму для всіх, без винятку, підрозділів системи цивільного захисту сьогодні повинна стати пріоритетним напрямком діяльності».

Окремо розмова на семінарі відбулася про систему запобігання порушенням, а також про те, що кожний з учасників семінару зможе зробити для покращення безпеки праці в підрозділах ДСНС України.

Так, на семінарі було зауважено, що безпека праці для працівників цивільного захисту не може бути незрозумілим або новітнім аспектом дій – ні для начальника караулу, ні для начальника гарнізону, ні для іншого керівника органу чи підрозділу.

«По-перше, це передбачено посадовими інструкціями. По-друге, система базується виключно на впровадженні наглядових та профілактичних заходів.

А вона однакова, що для безпеки праці, що для пожежної безпеки або іншої сфери контрольної діяльності. І як вона працює, весь начальницький склад наших підрозділів п'ять років вивчав у Черкаському, Харківському та Львівському інститутах цивільного захисту. Тому ніяких поблажок при її впровадженні не може бути.

До основного механізму запобігання порушенням відноситься: по-перше, контрольно-наглядова діяльність, наріжним каменем якої є перевірки та обстеження, по друге, агітаційно-масова робота, це навчання, інструктажі, бесіди та проведення практичних занять, та третє – адміністративний вплив, дисциплінарна, адміністративна або кримінальна відповідальність.

Для того щоб запровадити цей механізм, у першу чергу, необхідно мати відповідну структуру з легітимними правами.

Відповідно до статті 15 цього Закону Служба охорони праці утворюється на підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше як окрема самостійна структура; до 50 осіб функції служби може виконувати штатний фахівець; менше 20 осіб –

може залучатися сторонній спеціаліст на договірних засадах. Таким чином, повинна бути штатна особа, а не комісія або якийсь відповідальний на договірних засадах.

А стосовно фахівців, які повинні впроваджувати у життя профілактичні заходи, головними критеріями мають стати глибокі знання нормативно-правових документів та вміння доводити свою роботу до кінця.

У нашій країні система охорони праці відноситься виключно до виробничих відносин. По-друге, охорона праці піклується як соціальним захистом працюючих, так і безпекою робочих місць. І вони, в свою чергу, нерозривно пов'язані.

У ході роботи комісія з перевірки оперативно-службової діяльності органів та підрозділів однієї із областей виявила пожежну частину, будівля якої знаходилася в аварійному стані. Якщо це розглянути у правовому полі, то відповідно до статті 6 Закону «Про охорону праці»: по-перше, працівник має право розірвати трудовий договір, якщо не виконується законодавство з охорони праці; і друге, він має право відмовитися від роботи, якщо порушуються правила безпеки, при цьому йому буде виплачуватися заробітна плата. Про це потрібно знати та пам'ятати керівникам усіх рівнів управління.

Також необхідно знати вимоги охорони праці, що передбачені законодавчими та нормативно-правовими документами. Основним законом, що гарантує право громадян на безпечні та нешкідливі умови праці, є Конституція України. Питанню охорони праці присвячені статті 43, 45 та 46.

Крім того, існує ряд кодексів: Кодекс законів про працю, цивільного захисту, про адміністративні порушення та інші – всього, здається, їх 27. Якщо взяти безпосередній напрямок діяльності нашої системи – главою 17 Кодексу цивільного захисту передбачені аспекти захисту постраждалого населення при надзвичайних ситуаціях. Десятим розділом цього Кодексу прописані питання соціального та правового захисту особового складу та пенсіонерів служби цивільного захисту.

Також у нашій державі прийнято понад 40 Законів стосовно охорони праці, таких як Основи законодавства про охорону здоров'я та про загальнообов'язкове страхування. Крім цього, прийнято цілу низку Постанов Кабінету Міністрів України.

ДСНС України з проханням провести у своїх підрозділах заняття з особовим складом з питань охорони праці із залученням викладачів Інституту державного управління у сфері цивільного захисту. Керівництво ДСНС України дає вказівку Інституту, і вже у робочому порядку узгоджуються терміни, порядок та інші робочі моменти.

Для того щоб мати право на проведення таких занять, Інститутом було вжито цілу низку організаційних заходів – розроблені та затверджені відповідні нормативно-правові документи, у тому числі навчальна та робочі програми, декілька наказів голови служби, навіть внесені зміни до Статуту Інституту. Також Інститут організував навчання свого науково-педагогічного складу в Головному навчально-методичному центрі Держпраці, після чого кожен, склавши іспити, отримав відповідні посвідчення.

Кожен, хто провчився в Інституті за 40-годинною програмою, складає іспити, та у разі позитивних знань отримує посвідчення загальнодержавного зразка, без наявності якого жодний керівник сьогодні не має права навіть проводити інструктажі, не кажучи про щось інше.

А без цього працювати неможливо. У наших структурах на підставі наказу № 312 впроваджено три ступені адміністративного контролю: перший – начальник караулу, другий – начальник загону та третій – керівник гарнізону. Відповідальним за організацію безпеки праці у структурному підрозділі є його начальник, який повинен запроваджувати весь комплекс, передбачений нормативно-правовими актами.

У такий спосіб навчати необхідно керівників усіх ланок та за всіма питаннями, що стосуються охорони праці, а їх чимало: це – електробезпека, пожежна безпека, безпека при гасінні пожеж, проведенні аварійно-рятувальних робіт, робіт на висоті, переміщення вантажів, гігієна праці, соціальний захист, атестація робочих місць та багато інших питань. І це не самодіяльність, а суворі вимоги законів та нормативно-правових актів».

І на останок хочеться сказати, що сам семінар пройшов продуктивно, а місто потішило нас доброю погодою, ласкавим сонцем та щиросердною теплою полтавчан.

І. О. Васильєв,

професор кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, кандидат юридичних наук

І. М. Голубець,

начальник служби охорони праці Інституту державного управління у сфері цивільного захисту

Кожне міністерство з метою реалізації законодавчих та нормативно-правових актів видає свої накази. Якщо взяти нашу службу, існують діючі накази, такі як наказ № 312 та № 540.

Загальних правил охорони праці, як наприклад, Правила пожежної безпеки України, не існує. Правила безпеки праці розробляються для окремого технологічного процесу та окремої структури. І їх дуже багато. Тому кожний рік наказом Держпраці затверджується Показник нормативно-правових актів, до якого входить велика кількість документів. Наприклад, НПАОП 000-602-06, розроблений та введений у дію наказом МНС України, регламентує порядок реалізації залишків вибухових речовин.

Проте на сьогоднішній день для наших структур головними є Закон про охорону праці, Кодекс законів про працю, Наказ МНС № 312, що затвердив Правила безпеки праці, Постанови Кабінету Міністрів № 270, № 1232 та наказ МНС України № 540, що стосуються порядку розслідування нещасних випадків.

Уже другий рік Інститут державного управління у сфері цивільного захисту проводить на безоплатній основі навчання особового складу та працівників органів і підрозділів системи ДСНС України.

В Інституті вже провчилися працівники Науково-дослідного інституту цивільного захисту, гарнізонів Києва та Київської області, починаючи від начальника караулу та закінчуючи керівниками цих гарнізонів. Також у цьому році, за клопотанням керівника головного управління, наші викладачі з виїздом на місце здійснили навчання працівників гарнізону Донецької області.

Стосовно організації виїзних занять, алгоритм дуже простий – начальник управління або головного управління звертається з листом до